

Ärende: VN/20209/2021

Selvitys järjestöjen varainhankinnan avustamisesta ja tukemisesta valtionavustustoiminnassa

Bakgrundsinformation

Välj det lämpligaste alternativet

Organisation

Utredningen och dess teman

1. Vad anser du om nuläget och framtiden för organisationers medelsanskaffning? Temat behandlas i utredningens andra kapitel.

Behovet av insatser från civilsamhällsorganisationer ökar och det behövs både statsunderstöd och andra källor till finansiering. Det att organisationer själva skaffar annan finansiering får inte leda till att organisationerna bestraffas genom lägre eller uteblivna statsunderstöd.

Då fundraisingen professionaliseras i allt högre grad är vi oroliga för utvecklingen gällande mindre organisationer. Samtidigt som det finns undersökningar som pekar på att finländare gärna ger pengar till organisationer i tredje sektorn och att detta givande ökat de senaste åren, så är den absoluta majoriteten av organisationer i Finland inte delaktiga i dessa givarprocesser. Det har olika orsaker, bland annat att vi i Finland haft en kultur av medlemskap och att många den vägen stöder olika organisationer snarare än genom donationer. Att bygga upp och ändra verksamhetsätt och ändra kulturen tar tid och kräver också resurser, vilket gör att det främst är större organisationer som har resurser för denna typ av finansiering.

Om en minskning av eller ändring i offentliga resurser betyder att organisationer i högre grad än tidigare behöver jobba kring andra finansieringskällor anser vi att det behöver finnas fler och bättre incitament för givande i Finland. VaLa har i sin rapport om fundraising och det offentligas stöd lyft fram att företags möjligheter att göra skatteavdrag till följd av/på donationer borde utvidgas. Detta håller Förbundsarenan med om. Men det är viktigt att i detta sammanhang poängtera att de flesta organisationerna i Finland är små. De har alltså relativt få personer anställda eller ingen alls och har

även relativt små verksamheter. Ofta väljer företag att inleda olika typer av samarbeten med organisationer som är större och har verksamhet nationellt. Detta gör att mindre organisationer, med mindre verksamheter, inte har samma "attraktionskraft" för näringslivet. Dessa mindre organisationer har större potential att få donationer av privatpersoner. Således borde även möjligheten för privatpersoner att göra avdrag för donationer ses över. Incitament till givande borde vara något som innefattar såväl företag som privatpersoner för att få så stort genomslag som möjligt inom tredje sektorns alla aktörer.

Finlandssvenska organisationer har förutom storleken också ett helt annat verksamhetsfält än finska organisationer att verka på när det gäller förutsättningar för medelsanskaffning. För många finlandssvenska förbund och föreningar är språket en del av syftesparagrafen och därför viktigt att värna om när det gäller autonomi. Det måste vara möjligt också för organisationer som verkar på andra språk än majoritetsspråket att i framtiden ha möjligheter till medelsanskaffning.

2. Vilka observationer har du gjort av praxis för statsunderstöd till organisationer och av den reglering som gäller denna praxis? Temat behandlas i utredningens fjärde kapitel.

Förbundsarenans medlemsorganisationer behöver tydlighet gällande kriterier och nivå för att långsiktigt kunna driva verksamheten och jobba långsiktigt. Indexförhöjningar behöver beaktas i bidragen.

Det borde vara möjligt för organisationer att använda en del av sina allmänna statsunderstöd till att utveckla sin medelsanskaffning. Detta kunde vara en fastslagen maximal procentuell andel av understödet.

I kapitel 4.4 nämns att myndighet som beviljar statsbidrag kan välja att också ta i beaktande organisationens möjligheter att få finansiering för sin verksamhet eller projekt från andra privata medel. Det här är problematiskt då det kan användas till nackdel för en organisation och om det begränsar utvecklingen av viktig verksamhet som behövs. Det är också svårt för myndigheter att göra bedömningen gällande organisationers möjlighet att få annan finansiering. Systemet borde aktivt uppmuntra organisationer att söka finansiering från många olika källor, inte så det anses som en nackdel att man får finansiering från olika håll.

Frivilligarbete borde kunna räknas som egen andel. Små organisationer har inte nödvändigtvis egen finansiering eller möjligheter att skaffa finansiering som täcker den egna andelen, medan många har frivilliga som bidrar till verksamheten. Det borde ses som en styrka och fördel och kunna räknas som den egna andelen. Hur frivilligarbete ska räknas måste vara klart och tydligt.

3. Vilka frågor ska beaktas när man bistår och stöder organisationers medelsanskaffning samt beviljar statsunderstöd? Temat behandlas i utredningens femte kapitel.

Statliga bidrag till organisationer i civilsamhället är en investering i välmående, delaktighet och demokrati. Utvärdering och uppföljning är viktigt, likaså att organisationen kan bevisa på vilken fakta och behov verksamheten baserar sig. Det är centralt att utvärderingen av understödets effekter

görs med rätta kriterier. Mätandet av effekter är mera rätlinjigt då det handlar om produktion av tjänster. Resultat av verksamhet som främjar hälsa och välmående ses på längre sikt och har stor betydelse för tillit, gemenskap och trygghet i samhället. Resultatkriterierna får inte leda till att verksamheten riktas till insatser bara för att de är lätta att mäta.

Det finns en tendens i rapporten i att klumpa samman tredje sektorns aktörer som en homogen grupp av aktörer. En av tredje sektorns stora styrkor är dess diversitet, då det finns både nationella större aktörer med många anställda och lokala mindre aktörer som drivs helt på frivilligbasis. En del av de förslag som lagts fram kommer med stor sannolikhet att gynna framför allt större aktörer. Det är viktigt att också mindre aktörers intressen tas tillvara.

4. Vilka konsekvenser bedömer du att de metoder som tas upp har? Temat behandlas i utredningens sjätte kapitel.

Förbundsarenan bedömer konsekvenserna av de metoder som tas upp som rimliga för civilsamhällesorganisationer att förhålla sig till. Tydlighet och klarhet är viktigt för att organisationer ska kunna planera mer långsiktigt och fokusera på sitt syfte.

5. Hur ska organisationernas autonomi tryggas och deras verksamhetsbetingelser säkerställas i statsunderstödsverksamheten? Temat behandlas i bilagan till utredningen.

Betoningen på projektbidrag framom verksamhetsbidrag är ett stort hot mot organisationernas autonomi och effektivitet. Korta projekt gör det svårt att driva långsiktig verksamhet, styra verksamheten enligt behov från fältet. Allmänna bidrag bör bygga på organisationens kunnande. En generell utvidgning av möjligheten till stöd för grundläggande verksamhet är en investering även i organisationers autonomi.

I bilagan omtalas att många organisationer känner en oro att framtidens statsunderstöd kan komma att bli mer politiserade. Förbundsarenan delar denna oro. Ett sätt att komma ifrån detta, som även lyfts fram i rapporten, är beviljandet av understöd som löper över längre tid. Åtminstone skulle detta kunna vara ett sätt att minska på risken för en kortsiktig politisering.

En struktur bör skapas där organisationerna är delaktiga tillsammans med politiska beslutsfattare och tjänstemän. Organisationernas kunnande om behov och fungerande arbetsmetoder skall tas tillvara när strategier och prioriteringar görs upp.

Utveckling av statsunderstödsverksamheten

Ge allmän respons på utredningen eller kommentera utvecklingen och förenhetligandet av den statsunderstödsverksamhet som gäller organisationer.

-

Pennanen Mari
Förbundsarenan rf